

התחיל בפסוקים של מלכיות וזכרונות ושופרות בס' להגן עליהם מן הסטן. וכבר אמרנו שבחשבון עד ג"ט ס' סטן להיפך וכשתקרא תשר"ק צפע"ס קצ"ף שיקצוף סטן על ע' אומות.

ר"ס כי הם זרע ברך ה' (ישעי' ס"א ט') ברך וה' בכתיבתו כ"ו בגמטריא אברהם [א] במילה כל רואיהם יכירום שהם זרע אברהם שנצטוה על המילה [ב] כל רואיהם יכירום שנושאים תפילין. רואיהם יכירום כי הם בגימט' אלו תפילין, רואיהם יכירום הלכה כאחרים בתפילין כל שרואה לחבירו ארבע אמות מרחוק ומכירו [ג].

רסא אהוב לך את המצוה הדומה למת מצוה שאין לה עוסקים [א] כגון שתראה מצוה בזויה או תורה שאין לה עוסקים כגון שתראה שבני עירך לומדים מועד וסדר נשים תלמוד סדר קדשים. ואם תראה שאין חוששים ללמוד מועד קטן ופרק מי שמתו [ב] אתה תלמדם ותקבל שכר גדול כנגד כולם כי הם דוגמת מת מצוה. אהוב אותן מסכתות ואותן הלכות שבני אדם אין רגילים בהם שזה דומה לאחד שהיו לו בנות ותבעום בני אדם והשיאם להם ונשארה בת אחת שלא תבעוה לינשא. אמרה לאביה אחיותי יודעות אומנות נקייה מעשה אורג מעשה רוקם לכך קפצו עליהם הכל והיו לאנשים אבל למה נתת לי אומנות שהכל מרחיקים ממנה לארוג בגדי אבל לתכריכי מתים אלו הייתה אומנתי בגדי שמחה הייתי לאיש כאחת מאחיותי. אמר לה אביה אני משבח אותך שהכל ילכו אצלך. כך אמרה מועד קטן והדומה לה רבונן של עולם למה אין עוסקין בי כשאר מסכתות והקב"ה השיב לה טוב הרי כבר נאמר (קהלת ז' ב') טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה כאשר הוא סוף כל האדם והחי יתן אל לבו. ועתה למה אומרים שהיא סכנה (א) לפי שכתוב (משלי ג' י"א) ואל תקוץ בתוכחתו [ג] הוא ממהר ולא ידקדק כמו בשאר מסכתות. ועוד לפי שכל דבר שתופסין אותו בחזקת סכנה אפי' אינו מקום מסוכן מזיק [ד] לפי שלשון בני אדם ועינם מזקת אלא כך יעשה הרוצה ללמוד אותה יתפלל להקב"ה שלא יארע דבר רע וגם ילמדו הרב בחשאי לא יפרסם ולא יזיק ולא ינזק אחר שלשון בני אדם ועינם מזקת וכתוב (שה"ש ז' ב') חמוקי ירכיך כמו חלאים [ה]

פירוש

רסא (א) ר"ל שע"י שהם אומרים שאותן ממהרים בשעת לימוד ואינם מדקדקים בהם המסכתות הם סכנה ללמוד ע"כ הם כמו בשאר מסכתות וכתוב אל תקוץ בתוכחתו.

מקור חסד

רס. [א] ר"ל בר"ך עולה רכב וה' ככתיבתו כ"ו יחד רמ"ח כמנין אברהם. [ב] דרש ונודע בגוים זרעם ע"י הזרע יכירום כי הם מברוך ה' שהוא אברהם, וע' עירובין י"ט א. [ג] ע' ברכות ט' ע"ב אר"ה הלכה כאחרים אמר אביי לתפילין כאחרים לק"ש כותיקין כו', ובמילי דחסידותא כ' לפעמים מצטרף אור הלבנה או אור שלג ואלו לא היה אור מצורף זה לא היה מכיר יש להסתפק אם הוא בגדר מכיר, וכן יש חילוקים בכח הראות של כל אחד ואחד ושיעור כאו"א כמהותו.

רסא. [א] ע' לעיל סי' ק"ה ובהגהותי שם. [ב] במש"ח משו"ת מהר"י אסאד יהודה יעלה ח"ב סי' רמ"ח באריכות, וע' להלן סי' תתרי"ב. [ג] ע' ירושלמי מגילה פ"ג ה"ז שפסוק זה מודרש שלא יפסוק בקריאה בתוכחה, וכן כשרוצה לסיים כל המסכת יחד ואינו מפסיק באמצע ע"ז לא ידקדק בה. [ד] ע' ירושלמי תרומות ס"ח ה"ב צריכין למיחש למאי דברייתא חוששין. [ה] ע' מרע"ק ט"ו מה ירך בסתר אף ד"ת בסתר, ומוקי לה רבינו בדיני

תחלואי מיתות (ב) כמו מי שמתו ומוע"ק יהא בסתר ולא ינוק [ו] שנא' (ג) חבי כמעט רגע עד יעבור זעם (ישעי' כ"ו כ'). וגם שמעתי בב' דברים מלאך המות קרוב לשמוע מי שדורש מעשה מרכבה ובמועד קטן. לכן נענה מלאך המות ואמר הן הן מעשה מרכבה [ז] כמעשה דריב"ז ור"א בן ערך (לא יכוין להפרע ממנו) וכן מוע"ק וכיוצא בו שהוא ממונה על המות (ד) לכן יעסוק בכל לבו לישר בלא קלות ראש בה **ל** מצוה וכו' כדאיתא בראש הספר [ח].

רסב אל ידור אדם במקום שהשוק של גוים בשבת [א] כי אי אפשר שלא יחטא בדבריו או בשום דבר. מי שלא הכין בע"ש מאכלו ורוצים לומר ברכו לא יעכב ש"צ להמתין עד שיתקנו מאכלו כי מוטב שיאכל לחם יבש ואל יעכבו [ב] ואם עדיין שהות ביום ויש שעה גדולה יעכבו [ואם] אין שעה וסמוך לספק בין השמשות מוטב שלא יאכל ולא יחללו ספק שבת [ג] ומה שאמרו [ד] הנח לישראל מוטב שיהי' שוגגים ואל יהיו מזידיים זהו במקום רשות אבל בבית הכנסת לא [ה].

פירוש

(ב) רצונו לפרש הפס' המוקי ירכיך ר"ל דקרא לך עמי בא בחדריך וסגור דלתיך שיהא בסתר כשלומד מסכתות או שהם מעניני בערך חבי כמעט רגע גוי שמוה נשמע חללים תחלואי מיתות וכמו שדורשו רז"ל על שיסגור עצמו בעת זעם וחשש סכנה. חמוקי ירכיך כו'. (ג) כוונתו על רישי' (ד) נראה שכאן צ"ל וכדי שלא יכוין להפרע ממנו לכך יעסוק בכל לבו וכו'.

מקור חסד

אבלות לפי שתופסין אותן בחזקת סכנה. [ו] ע' כנה"ג יו"ד סי' רמ"ה אות ג שהקפידא אך שלומד בישיבה אבל כשלומד בפנ"ע אין קפידא כלל (ועמש"כ לק' סי' תשס"ו בענין קריאת פרשת התוכחה), ויעוין בס' הזכרון מנהגי החתם סופר שגזר תענית קודם התחלת לימוד מס' שחיתת חולין כמבואר בס"ח להתענות קודם התחלת חולין ויבמות (איני יודע איפה זה מוזכר בס"ח) וע' יוסף אומץ קניא ב, ולק' סי' תתרי"ב. [ז] חגיגה י"ד ב וע' בתוס' ובדק"ס שם. [ח] בס"י ק"ה.

רסב. [א] מובא במג"א סי' ש"ז סק"ג. [ב] בע"ח ממג"א סי' רס"ג סק"ל וע' מזה"ש שם ובקרנן נתנאל רפ"ד דביצה סי' ב. ויעוין בשו"ת חזון נחום סי' ה אות ד—ה הערה גפלאה. [ג] במשנ"ח מס' לימודי ה' כלל קפ"ג שחקר במי שאין לו לקיים מצוה עונג שבת כי אם בדבר איסור אי אמרינן בזה אתי עשה ודחי ל"ת וע' בכתב סופר או"ח סי' ע"א מש"כ בזה, וע' שו"ת הרשב"א ח"א סי' קכ"ז דמייתי ראייה מיבמות צ"ג דר' ינאי עישר מפירי דביתיה אפירי דמייתי אריסיה בע"ש משום כבוד שבת כו', וע' בס' תיבת גמא מהפמ"ג סי' וישב אות ג, ופמ"ג או"ח סי' רמ"ב א"א סק"ב וע' במד"ר דברים ס"א סי' ה באסיפת אמרים שם ד"ה שנאמר ופמ"ג או"ח סי' שכ"ד משב"ז סק"א. וע' תנחומא בראשית כבוד שבת עדיף מאלף תעניות, דכבוד שבת דאורייתא ותענית דרבנן ואתי כבוד שבת דאורייתא ודחי תענית דרבנן כו', וע' שו"ת צמח צדק סי' כ"ח. [ד] ביצה ל' ע"א, ובמש"ח משט"מ ביצה ל' דבנה"ז לא אמרינן מוטב שיהיו שוגגין כו' וע' לע' סי' ל"ט. [ה] מובא במג"א סי' רס"ג סק"ל ומהרש"ם העיר דבטור או"ח סי' ס"ח מביא בשם הרמ"ה להיסוך וע' בספרו דרכי שלום כללי דינים ערך מוטב, ובע"ח מתשב"ץ ח"ב סי' מ"ז דברבים אמרינן מוטב וכו' והביאו החתם סופר בחדושו לביצה ל', ויעוין בעקידת יצחק לר"י ערמאה סי' וירא שער העשרים (סרסבורג קמ"ה רע"ב) שכתב החטא הגדול אשר יעבור עליו איש איש מבית ישראל בסתר ושלא לדעת הרבים וברשות ב"ד חסאת יחיד היא שבעונו ימות ע"י ב"ד של מעלה או מסה וכל ישראל נקיים, אמנם החטא הקטן כשיסכימו עליו דעת הרבים והדת ניתנה בבתי דיניהם שלא למחות בו הגה הוא זיפה

ב

ואשר שאל כצ' בענין למוד מס' מועד קטן ובפרט בסדר דף היומי. אין לי להוסיף על מה שהעמיק כצ' בקיצור, והעיקר מש"כ בס"ת סי' רס"א דלא זו דאינו מוסיף אלא מזה גמורה היא אלא שיש להתפלל לפני זה שלא יגרום שום דבר רע, ואין היא וכיו"ב ח"ו גורם נזק אלא דברת בני אדם כאשר רמז בס"ח שם, אבל דברי תורה ענמם הם דברי חלקים חיים וגורמים אריכות ימים, אלא שאין רגילים לקבוע ישיבה ע"ז, אבל מזהו כלימוד ש"ס על הסדר בין ביחודות בין ברבים כדף היומי חלילה לחסר חלק מתורת חיים.

רמי לנו גדול מגדולי הראשונים אצירי התורה כבעלי תוס' והרא"ש ומרדכי, כרבינו הרמב"ן והריטב"א ועוד, כבעלי שו"ע וטור וכל שליטי גבורים שלא שינו מעיונם בזה לעומת שאר חלקי התורה.

ואם בכל זאת חושש אדם לנפשו יתפלל שגם עי"ז יזכה להאריך ימים ושנים, ואריכות בזה ללא צורך.

ואשרי לו שזוכה ומוכה הרבים,
ידידו דוש"ת, מצפה לחסדי ה'.

סימן ב

ב"ה, יום ה' פ' עקב ענגעלבערג יצ"ו.

כבוד ידידי היקר הרב המופלא וכבוד ה' מלא כש"ת
מורה"ר מיכאל דוב מענצער שליט"א.

אחדשה"ט וש"ת באה"ר,

יקרתו קבלתי לכאן, והיות שאין לי כ"כ ספרים אענה בקיצור למעשה. אשר שאל, בענין שנהוג בשבת שבע ברכות שהולכים אחרי התפלה מלוכזש בטלית לאיזה אולם לאכל סעודת היום ופושטים הטלית מעליהם, ולאחר ששהו בסעודתם כשעמים שוב לובשים הטלית אבל בלי ברכה אף שהפסיקו כ"כ, וכצ' חתר למצא טעם למנהג זה שלא לברך, והעיר לנכון בכמה דברים.

הנה בכל זה לא מצאתי טעם נכון למנהג זה. דדברי מג"א בס' ח' ס"ק י"ח ברורים דאם מפסיק הפסק גדול מהפשיטה ללבישה שני גם לרמ"א צריך לברך, ואף דמג"א ס"ק י"ד שם ס"ל דאם בשעת ברכה חשב גם ללבישה שני גם להשו"ע שם ס"ד דא"ל לברך כיון דהמשיך הברכה גם על הלבישה השני, מכ"מ כ"ז אס לא הפסיק בזמן ובמעשה זמן רב, אבל כה"ג דה"י הפסק גמור א"כ פשיטא דהפסיד שייכות הברכה על הלבישה השני דכבר נתבטלה ברכה ראשונה, ומה שהביא כצ' מלשון שו"ע הרב כאן ובה"ל תפילין סי' כ"ה

דבעינן הפסק של כמה שעות לברך עו"פ, הנה לא הצנתי דבריו דהא כצ' כ' בשאלתו דהפסק כרגיל הוא צ' שעות, ובשו"ע הגר"ז הלא ס"ל גם להצננתו דמה כצ' נקרא הפסקה. **ובאמת** לא ידעתי טעמא דהא מילתא דהפסק שעמים יהי' הפסק והפסק שעה דהוא ג"כ זמן גדול לא יהי' הפסק.

והלום ראיתי במ"צ צבה"ל שם ס"ד שהניח ג"כ צ"ע אס מהני מה שחשב בשעת ברכה על הלבישה השני' אס הפסיק הרבה, ואין שם צבה"ל טעמים מספיקים ליטב זה. ודעתי העני' שיכונו בברך בשעת ברכת הטלית לפטור רק עד זמן הסעודה, ואח"כ כשלוששים עוד פעם יברכו, או שאחד עכ"פ יברך בקול רם ויפטור האחרים ע"ד שכ' הבה"ל לענין פשיטת טלית קטן במקוה, אעפ"י שלהלכה לענ"ד בלא"ה צריכים לברך כזכור למעלה, כ"ג בקיצור.

ב. מש"כ לענין טלית קטן באיזה לישן בלילה אס במיוחד ליום או במיוחד לשינה, והביא מספרן של צדיקים לכאן ולכאן, אין לי דבר מקובל בזה, אבל לבי אומר כי מספיק לחסידות זה שהוא חומרא בעלמא גם ט"ק של לילה, וגם עי"ז נמחדש חביבת המצוה של ט"ק של יום, חדשים לברך רבה אמונתך.

ג. מש"כ בענין צדקה בלילה, אין בזה שום פגם אס היא מצוה עוברת ואולי לא גובים רק עכשיו, וכל ענין אין צדקה בלילה אינו אלא ענין סגולי וסודי ע"פ הירושלמי פאה פ"ח ה"ת, ואס צריך ליתן עושה כהלכה.

ד. ואשר כתב בענין מלחמת היצר, כך הוא דרך חיי עוה"ו, נסיונות נחונות וכשלונות, והכשלונות הם סבת עליה ע"ד אין אדם עומד על ד"ת עד שיכשל בהם, אבל הדבר בידי אדם ויש לו די כחות לעמוד במלחמה, ואמרו חז"ל בספרי פ' האזינו ע"פ הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט וגו' שלא נבראו בני אדם להיות רשעים אלא להיות צדיקים, והרצון והתפלה והדמעות וכח התורה הם עיקרים גדולים, אשרי אדם מתחזק בהם.

הרני דוש"ת באהבה, מצפה לרחמי ה'.

סימן ג

ב"ה יום ב' כי תצא תשנ"ז לפ"ק.

כבוד ידידי המכובד בנש"ק הגאון הצ' ר' יצחק ארי' וייס שליט"א רב אדמו"ר - בעיר מאנצקסטר יצ"ו.

אחדשה"ט וש"ת באה"ר,

קבלתי הפאקס בענין החולה שנחלה במחלת השימוק ונשתתק יד ימינו אס עכשיו יניח ציד ימינו היות